

Key words: education, the right to education, legislation in the field of education, ensuring the quality of education, European educational space.

Хохлов Олександр Валерійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірант кафедри загальної теорії права та держави*

РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ВІЙСЬКОВОГО ПРАВА

Серед важливих сучасних наукових розробок української юриспруденції особливе значення та актуальність мають дослідження проблем права національної безпеки і військового права, що обумовлено, насамперед, системним реформуванням сектору безпеки і оборони України, яке здійснюється в умовах вирішення практичних питань забезпечення захисту конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності України від збройної агресії.[1]

Військове право в Україні — це галузь національного права, норми якої регулюють суспільні відносини у сфері будівництва, розвитку, життєдіяльності збройних сил та інших утворених відповідно до чинного законодавства військових формувань.[2]

Військове право відноситься до публічного права будь-якої держави, його складна система містить інститути (право військової служби, право воєнної безпеки, право внутрішньої служби, військово-дисциплінарне право) та взаємодіє з іншими галузями публічного права на основі сучасності. Військове право України є комплексною галуззю національного права, здійснює регулювання військово-публічних відносин, суб'єктами яких є не лише військовослужбовці, але спеціально-визначені законом органи державної влади та управління, військові частини та установи, органи

військового управління. Розвиток сучасного військового права в Україні засновується на положеннях Конституції України, де передбачено обов'язки громадян щодо захисту держави, функції Збройних Сил та інших військових формувань України, компетенцію органів державної влади в галузі військового будівництва та керівництва сектором безпеки і оборони. Найважливішою є стаття 17 Конституції, відповідно до якої: “Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу”. [3]

Якщо взяти за основу сучасні загально-правові критерії, то очевидно, з таким підходом до визначення ознак військового права можна погодитися, виходячи з сутнісної визначеності військових відносин їх атрибутивною характеристикою є воєнна складова, без якої військове право України взагалі існувати не може. Тому однією з ключових ознак саме військового права є його воєнний характер. По-друге, військові відносини володіють ознакою субординаційності, що зумовлює імперативний характер військового права, що теж є його невід'ємною ознакою. По-третє, у довершеному вигляді по відношенню до цивільних зв'язків військові відносини не існують, вони навпаки, опосередковані ними. Тому поєднання цивільно-військових відносин теж є ознакою військового права. Вважаю, що поєднання цих ознак і дає можливість визначити особливість військового права. [4, с. 81]

Військове право як теорія і як метод є особливим феноменом у системі права України, покликаним не лише науково зважено пояснити військове правобуття, військові правовідносини та що не менш важливо, розкрити регулятивний, перетворюючий механізм дії військово-оборонної сфери держави на модернізованому етапі. Тобто, військове право, на нашу думку, щоб бути інституційованим, має стати правом воєнним, хоча б у його суттєвій частині. До аргументів на користь такої точки зору слід віднести і

ті обставини, які є визначальними, необхідними. А саме, суто воєнні атрибути, характер сучасної війни (збройного конфлікту) і можливих майбутніх конфліктів і визначають власне, зміст та напрямки реформування Збройних Сил України. Очевидно, і саме військове право існує як рефлексія на ці процеси, а все інше є похідним від цього суттєвого, визначального. Із вищезазначеного можна зробити висновок про своєрідну унікальність військового права як способу регулювання військових відносин.[5, с.147]

Звичайно процес військового реформування вимагає подальшого розвитку і вдосконалення законодавства про оборону і безпеку в мету оптимізації тієї частини державного механізму, в якій запроваджена військова служба, - військової організації держави, демократизації відносин у ній, а також забезпечення законності в діяльності органів військового управління та посадових осіб, в тому числі в питаннях дотримання прав, свобод і законних інтересів військовослужбовців і членів їх сімей. Питання вдосконалення військової організації держави, військового права і практики його застосування постійно знаходяться в центрі уваги держави і суспільства, теорії та практики права. Особливої важливості це набуло після повномасштабного вторгнення російський військ на територію нашої держави 24 лютого 2022.

Військове право демонструє нерозривний зв'язок з державою, що також, але все ж меншою мірою, є характерним для права національної безпеки. Існування військово-правових приписів обумовлено правотворчою діяльністю держави, що визначається виконанням виключно державою важливої зовнішньої функції оборони, забезпечення воєнної безпеки. Військово-правовий примус виходить лише від держави, його легітимність в умовах здійснення демократичного цивільного контролю забезпечується нормами військового права.[7]

Отже, військове право сьогодні активно розвивається і як галузь права, і як наука, і як навчальна дисципліна. Основними векторами його

розвитку є створення правового механізму демократичного цивільного контролю над Силами оборони, впровадження стандартів та інших керівних документів НАТО, легітимація захисту Збройними Силами України цивільного населення, підготовка пропозицій щодо змін і доповнень до актів військового законодавства. Хотілося б сподіватися, що високий темп розвитку військово-правових наукових досліджень буде зберігатися, і, головне їх результати будуть знаходити своє втілення у законотворчій діяльності, що допоможе нам здолати ворога.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ПРАВО НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО: ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ [Електронний ресурс].— Режим доступу:

http://ippi.org.ua/sites/default/files/zb_krugliy_stil_28.03.19.pdf

2. Військове право (стаття) [Електронний ресурс].— Режим доступу:

https://www.wiki.uk-ua.nina.az/Військове_право.html

3. “Військове право України”- Богущкий П.П.: джерела, структура та розвиток : моногр. / П.П. Богущкий. — Одеса : Фенікс 2008 — 188 с. [Електронний ресурс].— Режим доступу: <http://ippi.org.ua/viiskove-pravo-ukraini>

4. Каткова Т.Г. Військове право: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали науково-практичної конференції Актуальні проблеми захисту прав та представництва законних інтересів військовослужбовців та військовозобов’язаних у кримінальному та адміністративному законодавстві України: сучасний стан та перспективи, м. Харків, 11 груд. 2015 р. Харків: Харківський економіко-правовий університет, 2015.

5. ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ. ЯЩЕНКО В.А. [Електронний ресурс].— Режим доступу: 208108-Текст статті-468735-1-10-20200715.pdf

6. Пилипчук В.Г., Доронін І.М. Право національної безпеки та військове право: теоретичні та прикладні засади становлення і розвитку в Україні / В.Г. Пилипчук, І.М.Доронін // “Інформація і право”. – 2018. – № 2. – С.62-68.

Ключові слова: військове право, безпека та оборона, НАТО, Збройні сили України

Key words: military law, security and defense, NATO, Armed Forces of Ukraine